

ANGELČEK

(Priloga Vrtnu.)

Št. 3. Ljubljana, dné 1. marca 1906. XIV. tečaj.

Uspavanka.

Spavaj, milo dete moje,
Sladki angel moj,
Oj, ničesar se v naročju
Mojem ti ne boj!

Skrbno bom te varovala,
Zlato dete ti,
Sladko pesmico ti pela,
Zrla ti v oči.

Pa bo angelček krilatec
Prihital z nebá,
Pa ti bova uspavanko
Pevala obá.

Ej, tedaj pa, dete zlato,
Le zapri oči,
In zasnivaj mi v naročju
Gorkem brez skrbi.

Jaz pa bom nad tabo čula
Kakor angel tvoj,
Tiho zate bom molila,
Dragi ljubček moj.

Zvonimir.

Spet doma.

Pozdravljam te, hiša domača,
Ko zopet pred sabo te zrem;
Spomin za spominom se vrača,
Ko srečen nasproti ti grem.

Nbroj že krasnejših sem videl
In večjih poslopij drugod:
Spomin pa na te ni zamrl mi,
Ne bo mi nikdar in nikod.

Slavko Slavič.

Pridnost in lenoba.

§ 3. Delo je naša dolžnost.

Pri težkih in neprijetnih rečeh se rado zgodi, da človek polagoma začne pešati in odnehavati. Tudi delo se nam kaj rado začne ustavljati, ker se ga sčasoma naveličamo. Zato je treba, da človek priganja samega sebe k pridnemu delu. Posebno krepak priganjač k pridnosti je prepričanje, da delo ni prostovoljna reč ter nam ni dano na izbiro, ali hočemo ali nočemo delati, marveč da moramo delati, da je delo — naša dolžnost.

1. To dolžnost nam naklada že naravni zakon, ker človek je ustvarjen za delo.

V stvarstvu božjem je vse delavno; vsaka stvar deluje po svoje, da doseže svoj namen, ki ga ji je Bog odločil ob stvarjenju. Kako vztrajno pridne so, n. pr., živali, velike in male, v zraku, na zemlji in pod zemljo, v vodi in na suhem, nekatere podnevi, druge ponoči...! In kako veličastno je delo naše zemlje, da preskrbljuje človeku in živalim potrebne hrane in zaželenega razvedrila! Le pozimi nekoliko počiva, pa še pozimi ne popolnoma; saj pač ni videti, kakor da bi si hotela privoščiti trdega spanja, marveč le nekoliko zadremlje proti koncu leta in kmalu po Božiču se že zopet vzbuja k novemu delu.

Ako pa vse deluje, naj bi li edino človek, krona vsega stvarstva, smel počivati, — lenariti?

Prav res, sramotno je za človeka, da ga je moral že modri Salomon poslati k mravljam, da bi se odvadil lenobe in naučil pridnosti!

Priganja ga namreč (v knjigi „Pregovorov“): „Pojdi k mravlji. o lenuh! in ogleduj njena pota ter se uči modrosti. Nima vojvode, ne učenika, ne oblastnika, pa si vendar poleti pripravlja hrano in ob žetvi nabira, kar uživa. Lenuh, doklej boš spal? Kdaj boš vstal iz svojega spanja?“ Z enako pravico bi lahko poslali

lenuha k pridni čebelici, k ptičku, pajku itd. Vsaka stvar bi mu klicala: „Človek, delaj, kakor vidiš, da jaz delam!“

Kaj krepko nam označi to resnico Job z besedami: Kakor je ptič ustvarjen za letanje, tako človek za delo“. Le pomislite, kakšna pokveka bi bil naš ljubi škrjanček, ko bi se mu nekega dne zljubilo, da bi popustil zračne višave ter bi nehal letati in začel le potleh korakati! In kakšna bi bila ščinkovček in vrabček, ko bi popustila letanje in začela skakati kakor žabe ob cesti! Ta primera nam pač dovolj jasno osvetljuje, kako globoko se pogrezne človek — lenuh, ki noče delati.

2. Pa ljubi Bog, ki je vsaki stvari odločil poseben delokrog, je dal vsaki tudi potrebne zmožnosti in primerne pomočke. Človeka je tudi v tem oziru odlikoval nad vse druge stvari. Kako modro je njegovo telo uravnano za razna dela in kako krasne zmožnosti in sredstva ima za duševno delovanje, da more doseči svoj dvojni namen, časno blagostanje in nadnaravno zveličanje v večnosti. Naše telo je tako sestavljeno, da se mu kar na vseh udih že vidi, da je ustvarjeno za delo, kakor bi vsi skupno in vsak posebej kričali: za delo, za delo! Človeško telo ima veliko moč, ki jo lahko raznovrstno uporablja: v nogah, v rokah, na ramah, na hrbtu itd. Kako spretno lahko rabi roke za vsakovrstna opravila! Na vsaki roki ima tri glavne pregibljeje in na štirih prstih še posebej po tri in na palcih po dva pregibna členka. Kaj pa, če pridejo še v poštev veličastne duševne moči: spoznanje, razsodnost, spomin, domišljija, kraljevska volja! In povrh tega še vsa raznovrstna sredstva božjih milosti, ki jih Jezus Kristus ponuja po sveti cerkvi, daje pa le onim, ki hočejo sodelovati. Ali ni res pri vsakem človeku jasen odsev in glasen odmev: delaj, delaj, delaj!

O da, ko bi bil Bog ustvaril človeka za lenobo, bi ga bil moral ustvariti popolnoma drugačnega. Zdaj pa mora vsak, ki ve, da je Bog neskončno moder, priznati: človek je ustvarjen za delo! Čemu torej vse

veličastne moči, dušne in telesne, naravne in nadnaravne, ako jih noče rabiti, noče delati!?

3. Brez dela ne more človek doseči svojega namena, ki je dvojen: pametno in srečno živeti tu na zemlji, pa obenem si pridobiti tudi večno zveličanje v nebesih.

Pa nobenega izmed teh dveh namenov ne moremo doseči brez naporenega dela. Ako je v dosego časne sreče celo v raju Adam moral delati, ko je bil še v prvotni nedolžnosti, koliko bolj mora po grehu naporno delati vsak človek, ker je Bog odvil blagoslov zemlji! Pa ne le poljedelci, marveč ljudje vseh stanov se morajo zdaj veliko truditi, ako hočejo pošteno živeti. Vsepovsod, kjer bivajo ljudje, raste tudi trnje in osat. Svetovni apostol sv. Pavel je po navdihnjenju sv. Duha podpisal splošno sodbo vsem zemljanom: „Kdor ne dela, naj ne je!“

Če je pa že v dosego časnega namena treba vztrajnega dela, koliko bolj v dosego večnega. Saj nam je to prav jasno povedal Jezus Kristus sam, ko je rekel: „Nebeško kraljestvo silo trpi in le silni si ga bodo prisvojili.“ Ali ni to dovolj jasna in točna razsodba? ali ni to toliko, kakor če bi rekel: Za lenuhe ni nebes?!

Ker torej človek ne more brez dela in truda doseči svojega namena, za katerega je ustvarjen, je pač razvidno vsakomur, da je delo splošna dolžnost. Lenuh res ne ve, zakaj je pravzaprav na svetu.

4. Delo nam ukazuje tudi posebna zapoved božja, in sicer tako določno in jasno, da pač nihče ne more imeti nikakršnega izgovora. Saj skoraj vselej in povsod, kjer Bog kaj zapoveduje, je pritanjena tudi zapoved o delu. Bog je že v raju Adamu dajal razna navodila, in med drugim mu je posebej zapovedal tudi delo in sicer kar dvakrat: pred grehom in še ostreje po grehu. Na Sinajski gori pa je zopet Bog med gromom in bliskom ponovil med drugimi zapoved o delu: Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela! Kakor se namreč povdarja v tretji božji zapovedi nedeljski počitek, enako se mora povdarjati šestdnevno delo.

V novi zavezi pa je Jezus Krisus z besedami in zgledom dal pravo razlago božje zapovedi o delu. Kako lepa je, n. pr., njegova prilika o gospodarju, ki je najemal delavcev v svoj vinograd in je tako zelo osupnil, ko je še proti večeru zagledal na trgu nekaj mož brez dela. Zaklical jim je: Kaj pa vi stojite tukaj brez dela ves dan?! Srečni so bili pač, da jih je našel ob tej pozni uri tako dobrohoten najemnik ter jim tako velikodušno poplačal delo ene same — zadnje ure. Na kaj takega naj se nikaar ne zanašajo lenuhi današnjih dni.

Posebno pa se je sv. cerkev, ki v Jezusovem imenu tolmači božje zapovedi, od nekdaj zlasti skrbno ozirala na delo. Telesno delo je najprej oblačila s tem, da je odpravila trdosrčno suženjstvo in krščanske posle povzdignila do onega viška, da so jih imenitna gospoda smatrali kot člane svoje družine. Dušno delo pa je posebno pospeševala s tem, da je po cerkvenih zapovedih natančneje pojasnila tretjo božjo zapoved in točno določila, katera dobra dela naj se opravljajo ob nedeljah in praznikih in kako naj se tudi ob delavnikih telesno delo posvečuje v božjo čast.

* * *

Kateri naj bo kralj?

Dvema bratoma — tako pripoveduje pravljica, — je bilo prorokovano, da bode še eden izmed njiju kralj. Da bi izvedela, katerega zadene ta sreča, gresta oba vprašat paganskega vedeža v jako oddaljen kraj, ki so ga pogani imenovali o r a k e l j. Tu dobita odgovor: „Oni bo kralj, ki bo prvi poljubil svojo mater“. Takoj hiti eden izmed bratov proti domu in dospevši domov, še ves zasopljen, poljubi svojo mater v veseli nadi, da bode kralj, ker je prehitel svojega brata. Drugi brat je bil pa modrejši ter je, zaslišavši orakeljev odgovor, počenil na tla in poljubil zemljo, ki je naša skupna mati, in postal je kralj.

Ta pravljica ima lepo resnico in koristen nauk v sebi. Zemlja je res naša dobra mati, toda le za

svoje pridne otroke. Že prej sem omenil, kako pridno nas zemlja preskrbljuje z živežem in drugimi potrebščinami, a pristaviti moram, da nam odtakrat, ko je bila naša prva mati Eva nepokorna, tudi naša krušna mati — zemlja noče sama kruha rezati, marveč ji moramo pridno pomagati, sodelovati ž njo. Da, pridnost je storila, da ima človek že v toliki oblasti naravne sile; po svoji pridnosti torej kraljuje človek na zemlji. Pa tudi posameznik more kraljevati sedaj in bo mogel z Bogom kraljevati vekomaj, ako je vztrajno priden in delaven. Za istinito pridne ljudi je namreč na zemlji še vedno dovolj dobrih in častnih služb; v večnosti pa je pripravljena kraljevska krona vsem, ki vztrajajo v pravičnosti!

Slavka.

Kako radi smo jo imeli, kako vsi ljubili! Ali zdaj? Ah, zdaj je ni več med živimi. Uboga Slavica! Kako nenadoma se je preselila v večnost. Mrzla smrt jo je vzela iz naše srede. Ne bodemo je pozabili. Kdo bi pač lahko zabil poslužnega otroka?

„Dobra Slavica“, tako jo je nazival, kdorkoli jo je poznal. Bila je res dobra, pridna. Vselej je natanko in takoj izpolnila vsak materin ukaz in vsako njeno željo z vidnim veseljem. V šolo ni nikdar prihajala nepripravljena. Vselej je imela nalogo natančno in lepo spisano. Če se je primerilo, to pa redkokdaj, da ne bi bilo kaj v pravem redu, vselej je prosila odpuščenja. Bila je v istini ljubka in dobra, ta mala Slavica.

Naenkrat smo zvedeli: obolela je. Ležala je tiho, brez pritožb v posteljci. Ves čas je mislila samo na šolo, naloge, učenje in tovarišice. Vse so jo ljubile, vse hodile obiskovat dan na dan, ali pa popraševat, je li ozdravela in kdaj bo prišla spet v šolo, in sto-

insto sličnih vprašanj. Odgovori pa so bili le kratki. Opazilo se je, da mali angelček vedno bolj in bolj hira, vedno težje izgovarja besede. Slutiti je bilo gotovo smrt.

Prišla sem k njej.

„Kako to, da ne moreš nikamor? Saj si bila o božiču še pri sv. maši. Ne?“

„Slabo mi je bilo in — sem legla.“

„Gotovo si se kaj prehladila. Potrpi, bo že bolje, kmalu bodeš zopet zdrava.“

„Ne vem, me boli.“

„Revica!“

„Mara!“

„Prosim. — Želiš kaj, Slavica?“

„Ah — da.“

„Povej, angelček!“

„Rada bi videla, da me pridejo obiskat gospod župnik, ali — mama ne morejo k njim. Imajo dosti skrbi. In oče? Ah — oče! Bojim se jih — so tako hudi.“

„Pojdem jaz h gospodu, pa pridejo in te obiščejo — —“

„— In me izpovejo —“

„Kakor želiš.“

„Tako rada.“

„Dobro, pojdem.“

Solznih oči sem odšla iz sobice. Še tisti večer so jo posetili gospod župnik. Obljubili so, da pridejo tudi prihodnje jutro k njej.

Drugi dan sem odšla po opravilu. Dolžnost me je klicala drugam, in tačas je prejela mala Slavica tri sv. zakramente, vse en dan: prvo izpoved, prvo sveto obhajilo in sv. poslednje olje.

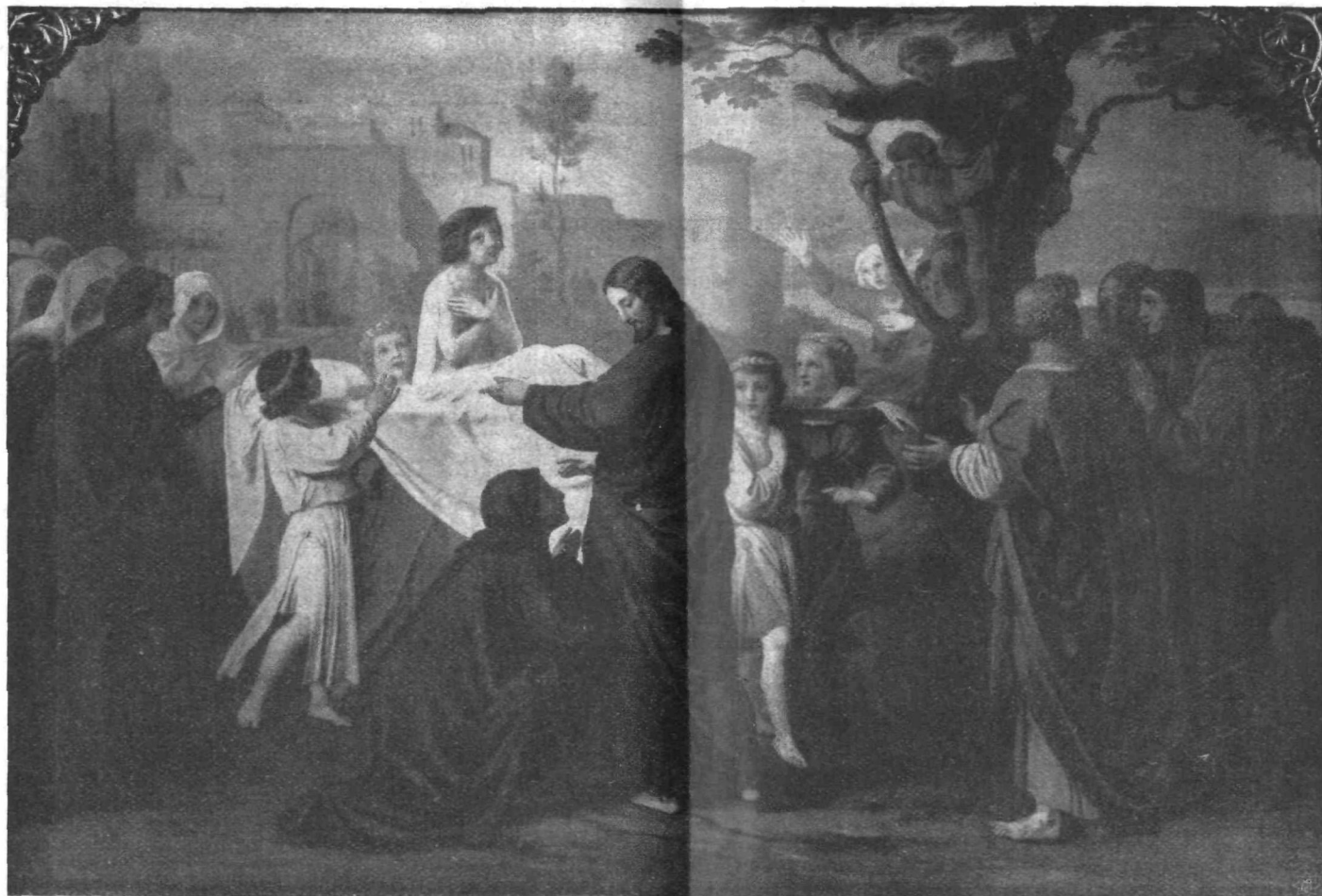
V nedeljo sem bila spet pri njej

„Si zadovoljna?“

„Ah, tako vesela. Zdaj pa pojdem v nebesa, če umrjem. Ali ne?“

„Gotovo!“

Ostala sem še dolgo, dolgo ob postelji. Resen obrazek, udrte, žalostne oči, mučno, težko dihanje, vse je kazalo, da ne bo dolgo. Tolažila sem jo, kolikor sem mogla.

Jezus oživi mladeniča v Najmu.

„Sedaj pa pojdem. Moram iti; pa spominjaj se me ta čas. ko me ne bo tu.“

„Bodem. — Z Bogom.“

„Z Bogom.“

Odšla sem. Hudo mi je bilo in — vrnila sem se, poslovila se še enkrat ter odšla. Žalostno je gledala Slavica za menoj.

Zajokala je.

„Kaj je, Slavka?“ vprašajo jo skrbna mamica.

„Hudo mi je, ker je Mara odšla. Nikogar nimam tako rada, kakor Maro.“

„Saj pride zopet v nedeljo. Le potolaži se —“ hitela je dobra gospa.

Ali Mare ni bilo več. — —

Petek popoldne dobim listek od očeta:

„Snoči je umrla naša Slavka. Pogreb bo v soboto popoldne.“

Zbolelo me je, a tolažila me je misel, da je Slavka srečna in da se enkrat zopet vidiva.

Soboto popoldne odhitim. Pol ure pred pogrebom sem došla. Kako žalosten in vesel obenem je bil tisti izprevod! Prišla je šolska mladina, zapela žalostinko, gospod župnik so odmolili — belooblečene deklice so dvignile krsto in izprevod se je uvrstil v cerkev. Odpravljene so bile molitve in odšli smo na pokopališče. Truplo se je blagoslovilo še enkrat, odmolili smo in šolska mladina je zapela nagrobnico:

Počivaj, draga Slavka mila,
V tihotnem grobu
Prav sladko!
Težkó, težkó
Ti dokončati
Življenje bilo je mladó.

Ti svet pustila
Si v bridkosti,
Najboljši izvolila dél.
Telo nazaj je
Zemlji dano,
V višave duh se tvoj je vzpel.

Venček spominčic, namešan z belimi vrtnicami in šmarnicami z napisom: „Šolska mladina — vrlejši učenki“, ki so ji ga poklonile součenke, hrani njena mamica v spomin. Na grob pa smo zasadili bele lilije. Saj jih je zaslužila. Bila je blaga kot angelček; v srčecu pa je nosila vrtec, zasajen z nedolžnimi lilijami.

Mara.

Lepe sanje.

Ali ste že slišali, kaj se je sanjalo Podobnikovemu Tončku? — Ne še? — No, le čakajte, povem vam. Pridno poslušajte; takih sanj še niste čuli

Bila je zimska noč, viharna, pa brez snega. Podobnikov Tonček je že dolgo časa spal. In takrat je zasanjal tiste lepe sanje...

Vrata spalnice se nenadoma odpro. Tiho kakor po prstih se približa postelji zal mladenič. Na njegovi beli obleki so bile našite zlate zvezde.

„Tonček, ali greš z menoj?“ pokliče mladenič Tončka.

„Kam pa? Kdo pa si?“

„Tvoj angel varih sem; ali bi šel z menoj v nebesa?“

„Kako rad!“

Angel vzame Tončka v naročaj in ga odnese proti nebesom. Tonček gleda dol na zemljo. Kmalu mu izgine izpred oči. Bila sta že gori nad oblaki. Tedaj pa prične Tonček jokati.

„Kaj pa ti je, Tonček?“

„Mami nisem nič povedal, kam grem. Hudi bodo! Še tepen bom jutri!“

„Nič se ne boj, Tonček; mama ne bodo nič hudi.“

In zopet sta letela dalje. Oblaki pod njima so bili kakor siv prt. Tonček je bil potolažen in vesel. Naenkrat zagledata veliko, svetlo luč.

„Kaj pa je to?“

„Glej, to je zvezda“, mu pové angel. „Videla jih bova še več, še večje in še lepše. Čim bližje nebes bova, tem lepše in večje bodo zvezde?“

„Ali res angeli prižigajo zvezde?“

„Ljubi Bog jih je zažgal!“

„Ali jih bom smel tudi jaz prižigati?“

„Tudi, ko boš dobil peruti; preje ne, sicer bi padel na zemljo in bi se ubil.“

„Kdaj bom pa dobil peruti? Ali ne bom angelček, ko pridem v nebesa? Naša mama so že tako rekli.“

Tonček je že vednobolj pogumen in angela povprašuje o tem in onem; angel mu pa ljubeznivo odgovarja. To se Tončku posebno dobro zdi: angel iz nebes tako rad govori z revnim Tončkom; sosedov Tinček ga pa velikrat še pogledati ni hotel, ker je bil Tonček berač, Tinček pa otrok bogatih staršev.

„Kmalu boš dobil peruti, kmalu. Samo preje te moram še Bogu pokazati“, ga potolaži angel.

Zopet hitita naprej in naprej. Iz daljne daljave se začuje prekrasno petje. Takega petja še Tonček ni slišal.

„Kdo tako lepo poje?“

„To je petje nebeških trum. Tudi ti boš prepeval, ko se naučiš naših pesmi.“

„Kako bo to lepo!“

„Nista več letela dolgo. Kmalu postavi angel Tončka na tla, ki so bila posuta z zlatim peskom. Pred seboj zagleda Tonček visoka vrata. Tudi vrata so bila vsa zlata. Saj so bila nebeška vrata. Angel pozvoni. Ključ zarožlja v vratih, vrata se odpro. Odpiral je sv. Peter.

„Sedaj sva v nebesih. Ali ni lepo tukaj?“

„O, lepo, lepo“, odgovarja Tonček. „Jaz bi rad ostal kar tukaj le.“

Tonček pokaže na prostor, kj je bil podoben našim travnikom, samo lepši je bil. Rožice imajo cvetje iz samega zlata, po cvetkah letajo zlatokrili metulji. Za travnikom se razprostira prekrasen vrt, zasajen z najlepšim sadnim drevjem. Po drevesnih vejah skačejo prekrasni ptički. Eni so zlati, drugi so lepoživo pisani, tretji pa beli. Med vrtom in travnikom teče bister potoček, ob potočku je pa prelepa tratica. Tu se igra cela vrsta otročičev, in angeli jim kažejo nebeške igre. Metuljev in pričkov ni treba loviti: vsi prilete brez strahu med otroke in se jim vsedajo na rame ali na glavo. Med otroki zagleda Tonček mnogo svojih znancev. Kaj čuda torej, če ga vleče med otroke! Toda angel varih mu ne pusti med nje.

„Le malo še počakaj, kmalu boš prišel med nje. Sedaj te moram pokazati Bogu.“

Na mehki tratici sede belooblečene deklice. Angeli jim prinašajo najkrasnejšega cvetja, deklice pa pleto vence in ljubko prepevajo. Nekaj angelov pa neprestano odnaša spletene vence.

„Kam pa nosijo angeli te vence?“ vpraša Tonček.

„Kdor pride v nebesa, dobi tak venec na glavo. Tudi ti ga boš dobil!“

In hitela sta dalje po neskončnem nebesnem prostoru. Koliko se vidi lepega, Tonček ne ve več povedati; prehitro so se mu menjali mični prizori.

Končno prideta pred božji prestol. Neštete trume angelov in svetnikov obdajajo Boga. E , sedi na zlatem prestolu. Tončku se zdi častitljiv in star; sive lase ima in sivo brado. Njegovo obličje je milo, prijazno.

Angel poklekne pred prestolom. „Poklekni še ti!“ zašepeče Tončku. Tonček uboga.

„Oče, izpolnil sem nalogo. Glej, tu sem pripeljal dečka.“

„Čegav si?“ vpraša Bog Tončka.

„Podobnikov Tonček.“

„Ali si priden?“

Tonček molči. Samega sebe neče hvaliti. Je že tako, da vsak rajši čuje pohvalo iz tujih ust.

„Priden je, priden“, odgovori angel namesto Tončka. Tonček ga hvaležno pogleda...

„Ali že znaš moliti?“ vpraša Bog vnovič Tončka.

„Moliti znam že mnogo molitvic.“

„Kdo te je naučil?“

„Naša mama.“

„Poizkusi!“

Tonček se pokriža, sklene ročici in moli očenaš, češčenamarijo in vero.

„Vidim, da znaš prav dobro. Ostaneš li pri nas v nebesih?“

„Oh, kako rad!“

„Angel, daj mu zlato obleko in venec na glavo, potem ga pa pelji na travnik med druge dečke.“

Oba se priklonita, in angel odpelje Tončka nazaj po znani poti na travnik z zlatimi cvetkami. Kdo je bil bolj vesel nego Tonček...

Na travniku veseli pozdravi. Tonček hiti med ljube dečke. To je bilo veselja na nebeških tratah! Da bi nikoli ne minilo!...

Pa zatuli okrog hišnega vogla divja burja... Tonček se vzbudi — doma na postelji. Priteko mu gorke solze... Ta grda burja, ta močni piš je spravil Tončka iz nebes... Upajmo, da pride res enkrat v nebesa za večno...

I. E. Bogumil.

Preprečena zavist.

Poleg prasketajočega ognja je ležal kralj četveronožcev, mogočni lev. Veliko podložnih živali se je zbralo okrog njega. Prišle so počastit svojega vladarja, a nobeni ni dovolil lev, da bi se pogrela ob njegovem ognju ali se mu približala.

Pa ga njegov namestnik, okorni slon, povpraša, zakaj tega ne dopusti. A lev reče mirno: „Ne bojim se sicer, da je vas preveč, ampak, da se ne vname med vami zavist. Vem, da bi vas ta več ukončala kot mraz in lakota.“

Zv. Maslè.

Želja.

Ej, da imam lahna krlla
Kakor lastovička drobna,
Kar poplaval bi v daljave.
v cvetni, južni kraj.

Morda tam ob sinjem morju
Moja sreča se sprehaja,
Pa ne mara v srce moje,
Ker odcvel je maj...

Sobjeslav.

Zadovoljni kmetič.

Allegro. p

P. Angelik Hribar.

1. Kaj maram, da ni-mam

}	pa - la - če, gra-
	o - bi - lih go-
	go-spo-skih nad-

p

du; Jaz kme-tič o - sta-nem In slu-žim Bo-
stij; Bog da - je mi z de-lom Vsak-da - njih je-
log: Jaz kme-tič o - sta-nem In z ma - no je

f

gu. } Kaj ma-ram, da ni-mam

}	Za-kla - dov sve-
	Sve-ta ve-se-
	Po-sve - tne ča-

p *f*

mf *f*

ta, Za-kla-di so le - pi, Mir le-pši sr - ca.
lic; Ve-se - lje naj-sljaj - še Mi pe-tje je ptic.
sti; Vne-be-sih u - ži - val Bom čast brez skr-bi.

mf *f*

A. P.

Leni Janko.

Naš Ivanček,
Naš Ivanček,
Ta vam velik
Je zaspanček!

„Še minuto
Me pustite,
Pa z odejo
Me pokrite!“

Solnce svetlo
Že se smeje,
A on mami
Le še deje:

Mati pa so
Hudi bili,
Malo vode
Nanj so zlili.

Zdaj pa vstal je
Naš Ivanček,
Bil je dramen
Naš zaspanček.

Gradiški.

Rebus.

(Priobčil *Internus.*)

E